

PLAN
INTERNATIONAL

YLÄKOULUN JA TOISEN ASTEEN AAMUNAVAUKSET

TYTTÖJEN OIKEUDET JA ILMASTO

Kansainvälistä tyttöjen päivää juhlietaan 11. päivä lokakuuta. Päivä muistuttaa siitä, että ympäri maailmaa tytöt joutuvat kokemaan poikia enemmän syrjintää, köyhyyttä ja väkivaltaa. Tänä vuonna (2019) tyttöjen päivänä nostetaan esiin se tosiasia, että ilmastonmuutos lisää tyttöjen kokemia haasteita.

Ilmastonmuutos vaikuttaa voimakkaammin epätasa-arvoisessa asemassa oleviin ihmisiin, kuten kehittyvissä maissa asuviin tyttöihin ja naisiin. Ilmastonmuutos aiheuttaa epävakaita sääoloja, kuten pitkittyneitä kuivuusjaksoja. Maailmanlaajuisesti tytöt ja naiset ovat päävastuussa kotitalouksista: ruoanvalmistuksesta, vihannesten viljelystä ja vedenhankinnasta. Muun muassa Mosambikissa pitkittynyt kuivuus vaikuttaa suoraan tyttöjen ja naisten työtaakkaan. Kylän lähijoen kuivuttua vettä täytyy hakea kauempaa. Kahden tunnin vedenhakumatka pidentyy jopa kuudeksi tunniksi. Tyttöjen tulee auttaa kotitöissä äitejään yhä enemmän, joten yhä useampi heistä joutuu jäämään pois koulusta.

Tyttöjen päivää juhlietaan myös siksi, että maailma näkisi tytöissä olevaa voimaa ja potentiaalia. Tyttöjen ja naisten tietämys usein ohitetaan ja unohdetaan, kun keskustellaan ja päätetään ilmastonmuutoksen hillinnästä sekä siihen sopeutumisesta. Kuitenkin tytöillä ja naisilla on paljon osuamista siitä, miten paikallisia luonnonvaroja tulee käyttää kestävästi ja kuinka ilmastonmuutoksesta koituvat viljelyriskit voidaan minimoida. Jos tyttöjen ja naisten ääni kuuluisi paremmin päätöksenteossa, heidän oikeutensa toteutuisivat ja myös yhteisöjen ilmastotoimet vahvistuisivat.

Tiedätkö sinä, mikä on ilmastonmuutoksen ja tyttöjen oikeuksien yhteys? Otetaan selvää ja opitaan. Luen viisi väittämää, jotka ovat joko totta tai tarua. Jos väite on mielestäsi totta, näytä yläpeukku. Jos väite on mielestäsi tarua, näytä alapeukku.

Aloitetaan!

1. ILMASTONMUUTOS ON IHMISOIKEUSKYSYMYS.

Totta. Ilmastonmuutos ei kohtele kaikkia ihmisiä samalla tavalla. Ilmastonmuutosta on hillittävä tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti, jotta epätasa-arvoisessa asemassa olevien ihmisten, kuten tyttöjen, oikeudet voivat toteutua.

2. KAIKKI MAAILMAN IHMISET VOIVAT VAIKUTTA YHTÄ PALJON ILMASTONMUUTOKSEN HILLITSEMISEEN.

Tarua. Ilmastonmuutoksen merkittävin syy löytyy vaurauden teollisuusmaiden kasvihuonekaasupäästöistä. Vaurauden maiden ihmiset, kuten suomalaiset, ovat hyödyntäneet maapallon yhteistä ilmakehää enemmän kuin niiden oikeudenmukainen osuus sallisi. Siksi vauriissa maissa elävillä ihmisillä on suurempi vastuu ilmastonmuutoksen hillitsemisessä. Heillä on myös tehokkaimmat mahdollisuudet siihen.

3. ILMASTONMUUTOS LISÄÄ ERITYISESTI TYTTÖJEN JA NAISTEN TERVEYSRISKEJÄ.

Totta. Puhtaan veden puute pakottaa käyttämään likaantunutta vettä ruoanlaitossa, pyykinpesussa ja peseytymisessä. Koska tytöt vastaavat kotitöistä, he altistuvat muita enemmän liikaisen veden aiheuttamille terveyshaitoille. Veden puute haittaa myös hygieniasta huolehtimista etenkin kuukautisten ja raskauksien aikana.

4. ILMASTONMUUTOS ALTISTAA TYTTÖJÄ LAPSIIVIOLIITOILLE.

Totta. Tyttöjen järjestetyt avioliitot ovat perheille selviytymiskeino tilanteissa, joissa perheiden ruokaturva on heikentynyt ja ympäröivä yhteiskunta romahtanut. Avioliitto voi näyttäytyä keinona saada tyttärelle ravinto aviomiehensä perheessä.

5. TYTÖILLE MAHDOLLISTETTU KOULUTUS TUKEE MERKITSEVÄSTI ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄÄ.

Totta. Tyttöjen koulutuksella edistetään tasa-arvoa, joka sekä edesauttaa hillitsemään ilmastonmuutosta että parantaa yhteiskuntien kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen.

Siinä kaikki väittämät. Tiesitkö vastaukset? Opitko jotain uutta?

Millaisia ajatuksia tyttöjen aseman ja ilmastonmuutoksen väliset vaikutukset herättivät sinussa? Keskustelua voi jatkaa luokissa.

Hyvää tyttöjen päivää kaikille!

SINÄ VOIT VAIKUTTA ILMASTONMUUTOKSEEN

Aurinko on laskeutumassa Filippiineillä. Taivas värjäytyy kauniin vaaleanpunaiseksi. Rannalle on kerääntynyt paljon nuorisoa, jonka iloinen puheensorina kantautuu kauas.

Yksi rannalle kerääntyneistä nuorista on **Louisa**. Hän on aivan tavallinen 15-vuotias tyttö. Louisa ja tuhannet muut filippiiniläiset nuoret ovat huolissaan ilmastonmuutoksesta ja he ovat päättäneet toimia estääkseen sen vaikutuksia yhteisönsä elämään. Siksi he kokoontuvat siivoamaan rantoja ja istuttamaan niille mangrove-puita. Seuraavaksi nuoret ilmastoaktivistit aikovat auttaa kyliensä jätteenkäsittelyssä.

Louisan kotikylä kärsi pahasti vuonna 2013 iskeneestä taifuunista. Nykyään kyläläiset ovat uudestaan vaarassa menettää kotinsa merenpinnan nousemisen takia. Merivesi kuluttaa rannikoiden maaperää aiheuttaen eroosiota.

Louisa, 15, istuttaa yhdessä muiden nuorten kanssa eroosiota hidastavia mangrovepuita rannalle.

Tytöt ovat tärkeässä osassa ilmastokriisin ratkaisussa: Samalla, kun kehittyvissä maissa tytöt ja naiset kohtaavat ilmastomuutoksen vaikutuksen voimakkaasti elämässään, he ovat myös ali-edustettuina päätöksenteossa, työmarkkinoilla ja niissä tilanteissa, joissa keskustellaan ilmastomuutoksen hillinnästä ja siihen sopeutumisesta. Todellisia ilmastoratkaisuja ei kuitenkaan saada aikaan ilman tyttöjä ja naisia. Ilmastokriisiä ei ratkaista jättämällä hyödyntämättä puolen maailman väestön osaamista. Näin ollen tyttöjen ja naisten aseman parantaminen, kuten koulutuksen lisääminen, tehostaa myös ilmastotoimia.

Ympäri maailmaa nuoret ovat ottaneet aktiivisen roolin ilmastomuutoksen hillitsemisessä. Louisan tavoin myös monet muut rohkeat tytöt toimivat ilmastotekojen edelläkävijöinä haastaen samalla yhteiskunnassa vallitsevia epätasa-arvoisia rakenteita ja normeja. He johtavat kyliensä ympäristötoimia. He ovat muutoksen ääni.

Entä miten suomalainen nuoriso suhtautuu ilmastomuutokseen? Suomalaisnuorista jopa kolme neljästä sanoo ilmastomuutoksen huolestuttavan ja jopa pelottavan heitä. Samalla suomalaisissa nuorissa elää vahva tahto vaikuttaa ilmastomuutoksen hillitsemiseen. Monet jo tietävätkin, että jokainen ihminen voi tehdä omassa elämässään pieniä ja suuria ilmastotekoja: syödä enemmän kasvisruokaa ja vähemmän lihaa, liikkua pyörällä tai julkisilla kulkuvälineillä, vähentää lento-matkailua, säästää sähköä ja vettä, sekä ostaa vähemmän tavaroita.

Yksittäisten ihmisten tekemät ilmastoteot ovat merkittäviä. Ne eivät kuitenkaan yksistään riitä ilmastomuutoksen pysäyttämiseen, koska merkittävimmät ilmastoratkaisut tehdään poliittisesti. Poliittisiin päättäjiin tulee kohdistaa riittävästi painetta, jotta he toteuttavat ilmastoystävällistä politiikkaa. Siksi tarvitaan yhteiskunnallista ilmastovaikuttamista. Silloin ihmiset osallistuvat mielenosoituksiin, kirjoittavat poliitikoille, lähettävät palautetta yrityksille, osallistuvat järjestötoimintaan, äänestävät vaaleissa, tekevät mielipidekirjoituksia, allekirjoittavat vetoamuksia, jakavat sosiaalisessa mediassa ilmastoaiheisia uutisia... Keinoja on useita! Jokainen, niin nuori kuin vanhakin, voi varmasti löytää itselleen sopivan tavan vaikuttaa.

Aamunavauksen lopuksi kuunnellaan kappale, joka on omistettu kaikille ilmastotekoja tekeville nuorille: Minä suojelen sinua kaikelta 2019. Pohjana toimii Ultra Bran suosikkikappale, jonka **Johanne Almarkin** johtama orkesteri ja kuoro sekä myös **Rauhatäti** ovat koskettavasti tulkinneet. Kappaleessa tehdyn musiikkivideon voi katsoa Youtubesta. Videon toteutuksen takana on **Eero Tiilikainen**.

[Minä suojelen sinua kaikelta 2019:www.youtube.com](http://www.youtube.com)

Pohtikaa aamunavauksen päätteeksi, miten te voisitte vaikuttaa oman lähiympäristönne ilmastotoimiin.

Hyvää päivänjatkoa kaikille!

Vinkki opettajille:

Inspiraatiota suomalaisten nuorten ilmastovaikuttamiselle löytää tutustumalla esimerkiksi ilmastoaktivisti **Atte Ahokkaaseen**: www.facebook.com

Plan International

Edistämme lasten oikeuksien toteutumista ja tasa-arvoa kaikkialla maailmassa. Tunnistamme jokaisessa lapsessa olevat vahvuudet. Köyhyys, väkivalta, syrjäytyminen ja syrjintä estävät kuitenkin lapsia menestymästä. Eniten niistä kärsivät tytöt, ja siksi parannamme erityisesti tyttöjen asemaa.

Olemme riippumaton lastenoikeusjärjestö. Yhdessä lasten, nuorten, tukijoidemme ja kumppaneidemme kanssa pyrimme poistamaan tyttöjen ja kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten ongelmien perimmäisiä syitä. Tuemme lasten oikeuksien toteutumista syntymästä aikuisuuteen ja annamme lapsille mahdollisuuden varautua kriiseihin ja vastoinkäymisiin sekä keinoja toimia niiden ilmaantuessa.

Edistämme muutosta sekä arjen käytännöissä että politiikassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla hyödyntämällä verkostojamme, kokemustamme ja tietämystämme. Olemme rakentaneet yli 80 vuoden ajan toimivia kumppanuuksia ja toimimme jo yli 70 maassa.

Plan International Suomi

Lautatarhankatu 6
00580 Helsinki

Puhelinvaihe: (09) 6869 800
Lahjoittajapalvelu: (09) 6869 8030
Sähköposti: info@plan.fi

plan.fi

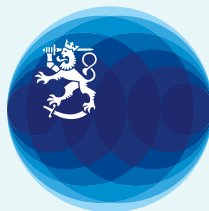
 Facebook facebook.com/plansuomi

 Twitter twitter.com/plansuomi

 Instagram instagram.com/plansuomi

 LinkedIn Plan International Suomi -nimellä

 Youtube youtube.com/user/PlanSuomi

Tuettu Suomen
kehitysyhteistyövaroin